

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Co-omdat

Persoon, Ingrid

Citation

Persoon, I. (2016). Co-omdat. In *Aries netwerk: een constructicon* (pp. 161-162). Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3213729>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3213729>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

51. Co-omdat

Ingrid Persoon

Zomer 2016, mijn zus kijkt er al maanden naar uit. De sportfanaat ziet het EK voetbal, de Tour de France en de Olympische Spelen midden in de zomer vallen. Heerlijk! Ik word al moe van alleen het kijken naar die fietsende mannetjes. Toch kan ik wel enorm genieten van de nabeschouwingen. Prachtig zijn de taaljuweeltjes die de sporters – het zweet staat nog op het voorhoofd, de snelle ademhaling belemmert het spreken – eruit gooien. Ondertussen duiden verslaggevers wat ze hebben gehoord en gezien. Een constructie die hierbij opvallend vaak voorkomt, is *co-omdat*. Zo zegt Kees Jongkind over een interview van Tom Dumoulin: ‘Ik vond het zo opmerkelijk omdat uh hij heeft deuh tijdrit van zijn leven gereden en dan meteen knijpt hij in de remmen en vertelt dat het allemaal relatief is en dat Nice veel belangrijker is in het licht der dingen.’

Jongkinds gebruik van *omdat* is opvallend. Hij combineert het met een hoofdzin (‘omdat hij heeft de tijdrit van zijn leven gereden’) in plaats van met een bijzin (‘omdat hij de tijdrit van zijn leven heeft gereden’). In 2008 studeerde ik af met een scriptie over dit gebruik van coördinerend *omdat*. Ik beargumenteerde dat *co-omdat* een echte constructie zou zijn die zowel in vorm als in betekenis van zijn broertjes *co-want* en *sub-omdat* verschilt. Het is dus niet zo dat de spreker eigenlijk een bijzin had willen maken, maar er per ongeluk een hoofdzin van maakte. Nee, een spreker lijkt echt voor *co-omdat* te kiezen, omdat deze constructie een andere betekenis heeft dan de normale *sub-omdat*-constructie.

Tijdens mijn afstudeeronderzoek heb ik het Corpus Gesproken Nederlands behoorlijk om moeten spitten om voldoende *co-omdat*-gevallen te vinden. Hoewel we met de

Co-omdat

gevonden uitingen het bestaan van een *co-omdat*-constructie prima konden aantonen, was het nog niet makkelijk om een precieze betekenis voor deze constructie te formuleren. Ik liep daarom het eerste jaar na mijn afstuderen met een notitieblokje in mijn tas rond. Wanneer je een constructie hebt bestudeerd, is het immers normaal dat je die constructie overal om je heen gaat horen: in de trein, op de markt, op familiebezoek... Toen we twee jaar later een artikel over *co-omdat* schreven, waren me echter nog nauwelijks spontane, loslopende *co-omdat*ten opgevallen.

Dat veranderde twee jaar later. Mijn AiO-schap liep ten einde. Juist vanaf dat moment kwam ik *co-omdat* steeds vaker ‘in het wild’ tegen. Allereerst in het televisieprogramma *Wie is de Mol* waarin Anne-Marie voor de camera met een *co-omdat* vertelde waarom we toch vooral een van haar medekandidaten als mol moesten verdenken. Nu ik een paar jaar voor de klas sta, blijken ook de boekpresentaties van mijn leerlingen een prima habitat voor *co-omdat* te vormen: ‘Jullie moeten dit boek echt gaan lezen omdat .. hettuh .. is spannend enn, nou ja, het is gewoon een goed verhaal.’

Als die loslopende *co-omdat*ten mij de afgelopen jaren iets hebben geleerd, is het wel dat je nooit taalwetenschapper-af bent. Ik denk dat dat zelfs geldt voor een belangrijke taalwetenschapper die (een beetje) met pensioen gaat. Nu is het natuurlijk eigenlijk ook iets heel moois: de innerlijke glimlach wanneer je onbewust gesprekken tussen mensen in de trein of op straat analyseert, de kleine trots wanneer iemand ‘jouw constructie’ gebruikt. Dus, Arie, ik wil je bij dezen bedanken voor alles wat je me geleerd hebt, waaronder het observeren en analyseren van al dat mooie taalgebruik. Ik hoop dat je er zelf nog heel wat jaren onderzoek naar blijft doen!